

Izdaja v Gorici vsak četrtek opoldne. Velja za celo leto 12 L, mesečno 1 L, za inozemstvo 16 L. Na naročila brez dopolne računa se ne bomo ozirali. Posamezne številke stanejo v razprodaji 20 stotink. Uredništvo: Ulica Vetturini 9, uprava ul. Vetturini 9.

GORIŠKA STRAŽA

Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi, katere je treba vnaprej plačati, se računajo po dogovoru.

Izdaja konsorcijsko »Goriška Straža«. Odgovorni urednik: Franc Novak. Tiska: »Narodna Tiskarna« v Gorici, ulica Vetturini št. 9.

Ob sklepu leta.

Staro leto se bliža koncu; še nekaj ur nas loči od onega trenutka, ko zatone v večnost.

Kaj nam je prineslo staro leto? Koliko nam je prineslo dobrot? Tega računa nam ni težko zaključiti. Vse drugače je z nasprotnim računom: kaj nam je prineslo staro leto slabega? Tu bi lahko naštevali na dolgo in široko in ne bi bili kmalu v zadregi za gradivo. Uničena poslopja, uničeno gospodarstvo, uničeno kulturno življenje, in kar nam niso uničila dolga vojna leta, nam je skušala uničiti povojna doba: bili so nad nami s požigi in bombami,

— Ko se oziram ob sklepu leta na vse krivice, ki smo jih bili deležni v prosvitljenem letu 1920, nismo obupani in malodušni. Vse drugačni občutki se nam porajajo v srcu: ogorčeni smo nad krivicami, ki so nam bile prizadejane od kate-resibodi strani.

Prosvitjeno leto 1920 nas ni pripravilo ob pogum. Ognji, ki so hoteli izbrisati naš sled na teh naših svetih tleh, niso dosegli svojega namena. Nasprotno! Oni so nam vžgali v srcih nov ogenj, ki plapola vse mogočnejše nego kdaj prej: danes smo bolj goreči bojovníki za svoje pravice, nego smo bili kdaj prej.

Ne zahtevamo ničesar, kar ni naše; kar je pa naše, tega si ne damo vzeti! Kot novi italijanski državljani zahtevamo, da se nam prizna vse to, kar se priznava našim

sodržavljanom italijanska narodnosti. Če imamo z njimi nasproti državi enake dolžnosti, zahtevamo zase tudi enakih pravic, enakopravnosti.

Iz dosedanjega boja nismo izšli oslajeni. Kljub vsem zatiranju je naša moč le narasla. In ako se bomo morali boriti znova za vse one pravice, ki smo si jih bili že enkrat priborili v mačehovski Avstriji, se ne strašimo tega boja. V svojem dosedanjem boju smo si priborili dragocenih izkušenj, ki nam bodo tudi v bodočnosti izvrstno služile, ako nam bo hotela biti Italija ravnotako ali pa še bolj — mačehovska, kot nam je bila Avstrija.

Zato nas ne plaši pogled v bodočnost. Z zaupanjem zremo v novo leto in samozvestno pričakujemo njegovega prihoda.

Za bodoče boje je treba, da strnemo še bolj svoje vrste. Treba je, da popolnoma iztrebimo strankarski duh, kolikor smo ga še prinesli iz stare Avstrije. Izginiti mora razločevanje med osebami in institucijami, ki so pripadale nekaj tej ali drugi stranki. Vse, kar imamo danes, je postaviti izključno le v narodno službo. Le v slogi je naša moč. Zato preč z zastarelimi nazori. Vsakdo mora biti v političnem življenju edinole dober in veren Slovenec.

Za bodoče boje je treba, da okrepimo svoje narodno gospodarstvo, treba je, da združimo ves narodni kapital in da ga kolikor mogoče povzdignemo. Treba je, da se v svojih potrebah po možnosti omejimo in izdajamo le najnujnejše. Nikakor ne smemo lahkomišelnost razsipati in zapravljati denarja. Vsak posameznik naj se zaveda, da to, kar ima, ni samo njegov kapital, ampak del kapitala celega naroda. Gledati moramo, da vsak znesek, ki ga izdajamo, ne gre narodu v izgubo. Potrebno je varčevanje. Tako hočemo služiti svojemu narodu, moramo gledati na vsako liro. Svoje potrebe krijmo po možnosti z lastnim pridelkom. Kupujemo v prvi vrsti svoje blago. Bojujmo se proti kakršnemu koli in nala-gajmo denar v naših denarnih zavodih.

Za bodoče boje je treba, da je naš narod zdrav. Le v zdravem telesu je zdrav duh. Le zdravo telo in zdrav duh se lahko postavita v bran, ako preti narodu nasilje.

Za bodoče boje je treba, da skrbimo za čim višjo izobrazbo vseh narodnih slojev. V ta namen je treba povzdigniti društveno življenje. Vsa prosvetna društva, ki smo jih imeli pred vojno malone v vsaki najmanjši gorski vasi, je treba, da zopet oživijo k novemu čim vztrajnejšemu delovanju. Slovenska knjiga naj bo doma v vsaki hiši.

Delajmo za svoj narod vsak po svojih močeh. Vsakdo izmed nas ima prilike dovolj. Od najprostejšega človeka do najvišjega inteligenta. Blagostanje vsakogar izmed nas pomeni blagostanje naroda. Go-

spodarska neodvisnost vsakega posameznika je potrebna za — skupnost, kakor so potrebna uri kolesca, kolescem zobci, da se vrtil cel stroj. Ako bo ta velika ura točno delovala — in to bo, o tem smo prepričani — potem nam prinese z novim letom srečnejše in veselejše čase. V to pomozi Bog in sreča junaška!

Pravica državljanstva

z ozirom na določbe senžermenske pogodbe.

(Dalje.)

In kako je krivična ta določba, s katero se odreka državljanstvo vsled tega, ker je kdo pridobil domovinsko pravico na podlagi javne službe, se vidi že iz tega slučaja, da je marsikateri uradnik bival v kraju, kjer ima domovinsko pravico vsled službe, nad 10 let, kjer bi bil torej lahko pridobil domovinsko pravico vsled desetletnega bivanja, pa je ni zaprosil, ker je imel že domovinsko pravico vsled javne službe.

Določbe členov senžermenske pogodbe o državljanstvu so splošne in ne navedajo posebnih slučajev. Čl. 78 se bavi pa z opcijo v slučaju, da je kdo postal državljan na podlagi svoje sedanje pristojnosti, je pa poprej imel drugod svojo domovinsko pravico. Tale lahko optira pod navedenimi pogoji za pripadnost k oni državi, kamor je bil prvotno pristojen.

Da naveden praktičen slučaj: Nekdo je bil pridobil na podlagi desetletnega bivanja v štajerskem delu Jugoslavije leta 1910 domovinsko pravico. Preselil se je na tje kaj iz nekega dela sedanje Julijske Benečije, kjer je bil rojen in pristojen. Jugoslovensko državljanstvo je pridobil ipso jure, t. j. samo po sebi, ker je bil tamkaj pristojen. Sedaj ima pravico po čl. 78 vzlic temu optirati za svojo prejšnjo pristojnost.

Nastane vprašanje praktične vrednosti za naše razmere, namreč ali imajo vsi oni naši rojaki, ki so se preselili ob prevratu ali kasneje v Jugoslavijo, pravico opcije in pod katerimi pogoji. Večina teh naših rojakov samo z bivanjem ni pridobila pristojnosti tamkaj, ampak ima svojo staro domovinsko pravico še naprej, akoravno z bivališčem tamkaj. Če je pa kdo zaprosil za jugoslovensko državljanstvo, ali pa si je pridobil na podlagi zakonov, obstoječih v Jugoslaviji, eo ipso tamkaj domovinsko pravico, ima še vedno pravico opcije na podlagi čl. 72, lit. a, namreč na podlagi tega, da je bil poprej tukaj pristojen. Kaj pa je z onimi, ki so postali poslanci, profesorji, uradniki itd., ki so si torej pridobili državljanstvo v Jugoslaviji

po avstrijskem zakonu, ki je tamkaj veljaven, na podlagi javne službe? Ti-le nikakor niso mogli pridobiti pristojnosti v Jugoslaviji, kr po avstrijskem zakonu se s podelitvijo časti (n. pr. čast tajnega svetnika), s pridobitvijo naslovov in častnih mest (n. pr. svetnika, doktorske diplome), s podelitvijo plemstva, ni pridobilo državljanstvo. Vsi ti so torej dobili sedaj samo začasno te časti oz. urade bodisi kot poslanci od stranke, bodisi kot profesor, uradnik itd. od začasnih vlad. Vse ni bilo ustavotvorne skupščine, je državnopravna moč državne oblasti nekak provisorium, ki nadomešča pravo državno oblast. Kol bo konstituenta določila ustavo, tedaj pridobi tudi nastavljanje uradnikov stalno obliko. Do konstituante pa so smatrati vsi uradniki kot provizorično nastavljeni, ker jih je nastavila provizorična državna oblast, ki je pridobila svojo oblast le iz bivše monarhije, dočim bo imela prava oblast svoje pravice iz ustave, sklenjene od vseh izvoljenih zastopnikov naroda na ustavotvorni skupščini. Ker vse take osebe niso izgubile svojega državljanstva, je vsak čas lahko izvajajo, četudi žive v Jugoslaviji — seveda vedno pod pogojem, da si državljanstva tamkaj niso pridobili oziroma da se niso prijavili za jugoslovensko državljanstvo.

Posebno vrsto opcije vsebuje čl. 80 senžermenske pogodbe. Ta člen omogočuje opcijo na podlagi narodnostnega principa. Ker je naravno, da vsakega vleče tje, kjer žive njegovi sorojaki, predvideva se opcija onih rojakov iste narodnosti. N. pr. Slovenec, ki biva na čehoslovaškem ozemlju nekdanje Avstrije in ki bi zdaj pridobil čehoslovaško državljanstvo samo po sebi, ima pravico optirati za ono državo, kjer biva večina njegovih rojakov, t. j. za Jugoslavijo. Glede Slovencev je stiližacija tega člena malo težje uporabljiva. Pravica opcije se nanaša na Avstrijo (nemško), Italijo, Poljsko, Romunijo, Jugoslavijo ali Čehoslovaško, kakor se stoji večina prebivalstva tamkaj (t. j. v državi, za katero optirajo) iz oseb, ki govorijo isti jezik in pripadajo istemu plemenu. Vprašanje je namreč, ali Slovenci, ki po plemenu ne tvorijo večine prebivalstva, lahko optirajo za Jugoslavijo, kjer jih živi en milijon, ali pa za Italijo, bolje rečeno Julijsko Benečijo, kjer jih živi pol milijona. V tem oziru bi bilo to vprašanje gotovo rešiti na podlagi njihovega rojstva odnosno prejšnjega pripadništva. Toda o tem pozneje.

Kakor si je italijanska vlada na eni strani pridržala v čl. 73 pravico, v posameznih slučajih odkloniti opcijo, tako se je po drugi strani zavezala z drugimi sklopajočimi državami vred v čl. 81, da ne bo nikakor ovirala izvrševanje opsijske pra-

Dežnik.

Ivo Krpar.

»Za sveto božjo voljo, kaj ti je vendar padlo v glavo? Tvoja nerodnost se zopet enkrat zrcali v tvojem dežniku!«

»Nč hudega. Popravl sem ga točno po tvojem naročilu, po tvoji želji...«

»Ha, po moji želji! Ali ti nisem naročila, da prenesi blago na drugo ogrado, ker je palica zlomljena! To strašilo naj dam otroku na pot? Vse se mu bo smejala, vse se ga bo sramovalo, še solnce se skriva pred tem strašilom.«

»Solnce ne dela razlike med novim in starim dežnikom: sije, kedar hoče oziroma kedar hočejo to oblaki. Dežnik tukaj ne odločuje.«

Saj poznaš njegovo zgodovino! To je isti dežnik, ki sem ti ga bil poklonil pri najini poroki; dobrih šestnajst let je od tega. Ti si bila takrat komaj osemnajstletno dekle, in dežnik, lep in nov, naj bi bil zabranil, da bi mi ne bili posiveli še ostali lasje... Pa če malo pomisliš, se lahko spomniš, kedar mu je zmanjkala palica in o kaki priliki je to bilo. Sem bil mami jaz kriv, da je bila moja glava bolj trda?... Tako? Železno palico naj bi mu bil napravil? Oprosti, to pa ni bilo v mojem interesu... Nato so leta in leta valjali dežnik otroci, ali pa si ga rabila ti, ko si jim razlagala, da plavajo nad našimi glavami sivi oblaki. In danes hočeš, naj bi bil dežnik čil, svež, mlad in zdrav? Vsi Rezjani so

obupali nad njegovo vzpostavitev, le edini jaz naj bi delal čudeže in napravil z starine lepo, pripravo, vztrajno, simpatično, praktično novino in kar se sploh še zahteva lepih in dobrih lastnosti, vse več kakor jih navajajo v šoli. Stori sem, kar je bilo drugim malone nemogoče; gorenji del je imel nešteto lukenj, treba je bilo osem krp; spodnji del je bil prekratek, treba ga je bilo podaljšati. No, in sedaj je strašilo gotovo.«

»In to strašilo naj dam otroku! Ne bo se ga mogel iznebiti niti kot starine; vse se mu bo smejala...«

»Toliko bolje! Če bi se jokali, bil bi tudi jaz sam ginjen do solz, tako pa se bom smejal, bom vesel in zadovoljen. Sicer pa veš, kako se najlažje pomaga: kupi novo prevlado in dežnik bo vsaj na zunaj izgledal prav dobro.«

Pa mi je odrinila par lir rekoč: »V dežju gleda vsakdo, kam bi stopil, zato nima časa opazovati, kaj nošiš nad glavo. Ob lepem vremenu pa bo nova obleka skrbno zakrivala staro kožo in stare kosti.«

In študent je nastopil dolgo in težavno trdnjevo pot do boljše prihodnosti, v rokah novi dežnik, to je: staro marelo v novi prevlaki.

Po dolgem, dolgem čakanju sem prejel naslednje obvestilo:

Dragi oče!

Naj Vam na kratko opišem zgodbo Vašega dežnika. Nosil sem ga skrbno, ker mi ga je izročila mama s solzami v očeh. Razumel sem, kaj so pomenile te solze,

zato mi ni bilo posebno težko pri srcu. Podal sem se v svet, kakor se to spodobi. Primoral sem srečno do Podbrda, ali kakor se sedaj imenuje »Piedicolle«. Tam pa so me prijeli kar po laški. Zdi se mi, da so mi predbacivali nov dežnik. Dasi so me v šoli dolgo časa preparirali, jim nisem mogel drugače povedati kot po svoje: »Že beča marela, le pogledite bene.« In v dokaz sem izvilkel marelo iz prevlada in jo razgrnil nad glavami rumenih financerjev, da je solnce zatemnelo, da so strogim gospodom iblajtjem zlezli obrazi iz lima in da so se jim tresli trebuščki od smeha. Rešen sem bil nadaljnjih sitnosti.

Onstran premirne čite je rosilo. Imel sem zato dežnik odprt. Morda je to pomagalo, da sem nadaljeval svojo pot brez vsakterih ovir. Na postaji v Ljubljani, kjer sem izstopil, se mi je ponudil mladenič mojih let, da mi pomaga prenesti prtljago v mesto. Brez obotavljanja sem mu prepustil tudi dežnik. Opazil sem, kako so se mu iskriale oči, ko ga je motril v njegovi svetli prevlaki. Trdno sem se nadejal, da se ga polasti, ako bo prilika ugodna. In da je bila prilika ugodna, sem pri prevzemanju poskrbel po svojih najboljših močeh. Hipoma sem se ustavil v ulici, ki je bila najbolj temna: »Hvala, sem že doma«. Porinil sem mu svotico v desnico. — levico z marelo je skrbno skrival za hrbtom — in v upu in strahu se je zahvalil, jaz pa sem jo urno odkuril v sosedno ulico. Pa, glej, smola! Nisem bil nadaljeval poti še dobrih sto korakov, ko sem ga že zaslišal za seboj: »Dežnik ste pozabili!«

Naredil sem se, da ne slišim, pa sem smuknil v bližnjo vežo. Nič ni pomagalo. »Dežnik ste pozabili«, je prikičal za mano v vežo in mi ga porinil pod nos. Urnih krač jo je zopet odmahal, da mi ni bilo časa, zahvaliti se...

Obiskal sem sošolca Poldeta. Komaj sva se pozdravila in je zagledal moj dežnik v svetli novi prevlaki, mi je začel tožiti, da njemu ne zaupajo več niti najstarejše marele, ker vsako pozabi ali pa mu jo ukradejo. Po čni nezgodi, ki se mi je bila pripetila z nosačem prtljage, sem že hotel takrat poslati dežnik po Ljubljani v Belgrad. Na srečo je bila struga suha. Ko sem poslušal prijateljevo tožbo, se mi je porodilo novo upanje v obupanem srcu. In ob slovesu sem dežnik »pozabil« v prijateljevi sobi. Vesel me je spremljal do vežnih vrat. Bal se je, da zamudim vlak. Dasi sem sam gledal, da čimbolj pospešim korake, porinil me je naravnost siloma na cesto: »Hiti, hiti, ker drugače gotovo zamudiš!« Pa sem hitel in hitel, da mi je sapo zastajala. Oddahnil sem se šele na kolodvoru. Še par minut, pa bo vlak tukaj in rešen bom, sem si mislil. No, in res sem po par minutah že sedel v vlaku. Toda človek obrača, Bog pa obrne. Naenkrat so se vrata sunkoma odprle in pred očmi se mi je zabliškal dežnik v svoji svetli novi prevlaki. »Dežnik si pozabil pri meni; pa saj veš, malo denarja imam. Prosim te, vrni mi krono, ki sem jo izdal za vstopnico na peron...«

Med vožnjo se mi pridruži potnik. Govoril je slovenski. Drugega ne vem ni-

vice in dovolila vsakomur, ki ima po predpisih senžermenske pogodbe odprto pot do opcije, da pridob drugo zaželjeno državljanstvo. Smisel leži v tem, da se hoče dati prosto roko vsakomur, ki se ne bi počutil zadovoljen v dosednji državi, da po svoji želji — v meji določb — optira tja, kamor ga žene srce.

Nastane še vprašanje, kedaj je smatrati, da stopijo določbe senžermenske pogodbe v veljavo glede prebivalcev, ki živijo na ozemlju Julijske Benečije? Ali je merodajen dan, ki je splošno določen rok pravoveljavnosti senžermenske pogodbe, t. j. 16. junij 1920, ali pa je merodajna ratifikacija (odobritev) rapalske pogodbe?

Senžermenska pogodba je mednarodna pogodba, sklenjena dne 2. septembra 1919 v Sen Žermanu pri Parizu med Združenimi državami Amerike, britansko državo, Francijo, Italijo in Japonsko in s temi velesilami aliranimi državami kot Belgija, Kitajska, Kuba, Grčija, Nikaragua, Panama, Poljska, Portugalska, Romunija, Jugoslavija, Siam in Čehoslovaška na eni strani in med Avstrijo na drugi strani. Pogodba je smatrati ratificirana (odobrena) od avstrijske strani in obratno z dnem 16. julija 1920. V senžermenski pogodbi se spominja, da bodo sklenile posamezne države medsebojne pogodbe glede odprtih vprašanj, ki niso bila rešena v senžermenski, verselski, trianonski neiljski ali sevrski pogodbi. S tega vidika je smatrati, da stopajo za te države njihovi odnosi — akoravno v gotovih ozihi določene že v senžermenski pogodbi — definitivno v pravoveljavnost šele z rešitvijo pogodbenim potom medsebojnih mej in priznanja suverenitete na tem ozemlju. Določbe v senžermenski pogodbi so torej smatrati odobrene šele po ratifikaciji (odobritvi) rapalske pogodbe in od tedaj bodo tekli roki, določeni v senžermenski pogodbi.

Glavne poteze volilnega reda za novoosvojeno ozemlje.

(Konec.)

Da izvemo, kdo je izvoljen, je treba deliti število glasov vsake stranke najprej z 1, 2, 3... in tako dalje, da pridemo do števila poslancev, ki se morajo izvoliti.

N. pr: komunistična stranka je dobila 5580 glasov, meščanska stranka je dobila 3430 glasov, ljudska stranka je dobila 6325 glasov.

Volilno okrožje voli 5 poslancev.
Ljudska stranka: 6325:1, 3162:2, 2108:3. Komunistična stranka: 5580:1, 2760:2, 1860:3. Meščanska stranka: 3430:1.

Ako vzamemo po velikosti količnika, vidimo, da so bili izvoljeni pri ljudski stranki prvi kandidat s 6325, drugi s 3162, pri komunistični stranki prvi kandidat s 5580, drugi z 2760 in pri meščanski stranki samo prvi kandidat s 3430 glasovi. S tem so vsa poslanska mesta tega volilnega okrožja popolnoma. Kot količnik je vzeti v tem slučaju najnižje število, s katerim je zmagal peti poslanec in sicer v tem slučaju 2760. Ako vzamemo skupno število ene stranke, n. pr. ljudske: 6325 in delimo s količnikom 2760, najdemo število, koliko poslancev je dobila dotična stranka, t. j. 2. Ako isto ponavljamo pri komunistični stranki, dobimo tudi 2.

Česar o njem omeniti, ker nimam še onih spretnosti, da bi presojal ljudi po njihovih nosovih in obnašanju. Opazil sem pa, da je vrgel pogled na moj dežnik. Stal je v kotu in novi potnik je položil k njemu tudi svojega. Delal sem se, kakor bi bil dežnik že popolnoma pozabil, tembolj pa ga je ogledoval moj sopotnik. Seveda sem bil toliko previden, da nisem tega opazil. Ko se je vlak na Zidanem mostu ustavil, je moj sopotnik vstal. Odprl sem okno in zrl v nasprotni hrib, dokler mož ni izstopil. Šele takrat sem se previdno ozrl in videl, da je izginil tudi moj dežnik v novi svetli prevlaki. Mislim sem si: »Zamenjava je le meni v prilogi in sem si zadovoljno mef roke. Pa zopet smola! Vidim sem, kako teka mož okoli vozov. Očividno me je iskal in seveda naposled tudi našel. Stopil je v kupej in vzkliknil: »Oprostite, dežnik sem vam zamenjal!« Pripomnil sem, da ni nič hudega, podal mu zamenjani dežnik in zaveda je bila s tem rešena.

Dospel sem na določeni kraj. Stric in teta sta me sprejela, kakor se sploh sprejemajo sorodniki, ki se obešajo sorodnikom na ramena. Pri teti je vzbudil dežnik v novi svetli prevlaki največjo pozornost. »O, kako lep in popolnoma nov. Kdo ti ga je kupil? Koliko je stal? Ali si ga že rabil?«

Nekaj vprašanj sem prešlišal, na ostala nekaj zamrmral. Izpoznal sem pri tem, da sta naša mama in njena sestra, moja teta, obe iz ene in iste zibelke: »Vsi drugi jo imajo,« mislila je marelo, »samo mi je nimamo.«

Pri meščanski stranki je zapopaden količnik le enkrat v skupnem številu glasov, torej ji pripade samo en poslanec. Poudarjam, da ta sistem ni čisto uveden v tem volilnem redu, ampak je sestavljen, t. j. pomešan z drugimi sistemi, s čemer je preračunavanje količnika odnosno volilnega števila precej oteženo. Ta sistem se imenuje D'Hondtov sistem v razliko z drugimi sistemi razmernege (proporcionalnega) volilnega sistema. S potankim izračunanjem z ozirom na prednostne in dodatne glasove se bom bavil v eni poznejši razprav.

Kdo se izvoli poslancem, oziroma tehnično rečeno, kdo ima pasivno volilno pravico? Italijanski državljani — v števisi one, ki so pridobili državljanstvo na podlagi senžermenske pogodbe — ki je izpolnil 30 let, ki je v posesti civilnih in političnih prava in ki potom zakona ni izključen od pasivne volilne pravice. Izvoljeni ne morejo biti funkcionarji in uradniki, ki dobivajo svoje prejemke iz državnih zalogov. Izvzeti pa so:

- a) ministri, državni tajniki, državni podtajniki, minister kraljeve hiše, — prvi tajnik mavricijanskega reda;
- b) predsednik, oddelni predsedniki, svetniki državnega sveta in generalni advokat;
- c) prvi predsedniki, predsedniki in svetniki kasacijskega sodišča (najvišjega sodišča);
- d) prvi predsedniki, predsedniki in svetniki prizivnih sodišč;
- e) generalni oficijali in višji oficijali kr. vojske in mornarice;
- f) člani višjega šolskega sveta, višjega zdravstvenega sveta, višjega sveta za javna dela in

Pasivne volilne pravice nimajo duhovniki-dušebrižniki, ki imajo jurisdikcijo z obveznostjo staleža, njihovi namestniki in kapiteljski člani.

Vsak poslanec dobi letno kot nagrado 15.000 lir.

Ta volilni red, ki je moderen in odgovarja duhu časa, pomenja korak naprej. Majorizacija od strani takozvanih večinskih strank je nemogoča. Vsaka, tudi najmanjša stranka, dobi svojega zastopnika, ako doseže število količnika, kar odgovarja modernim parlamentarnim zahtevam. Opozicija v parlamentu, ki se rekrutira iz manjšinskih strank, pride ravno na ta način do veljave.

Tudi z narodnostnega stališča je tak volilni sistem na podlagi sorazmerja (proporca) pravičen. Vsaka narodnost je zastopana. Volilna geometrija preneha. Dosedaj si je vlada — mislim prejšnjo avstrijsko — pomagala na ta način, da je volilne okraje tako zaokrožila, da je pomešala v slovenske volilne okraje — kjer je to imelo izgled na uspeh — precejšno število nemških volilcev in na ta način zaokroženja okrajev pridobila za Neme poslanska mesta, ki bi jih sicer ne dobila. S proporcionalnim volilnim sistemom je to izključeno. Vse moderne države imajo uveden sorazmerni (proporcionalni) volilni sistem. Izmed vseh principov proporca je D'Hondtov način izračunavanja poslanskih mest najpravičnejši, ker upošteva vsako najmanjšo stranko ali strujo, ki je postavila svojo kandidatno listo. V zadnjem času so nam volitve v Jugoslaviji za konstituantno, ki so se vršile po sorazmernem sistemu, pokazale, da pride ljudska volja na ta način mnogo iz-

Spravila je dežnik lepo, kakor je spravila vse, kar sem prinesel s seboj. Nevoljen sem bil pri tolikih vprašanjih, da ne vpraša, kar mi je bilo glavno: ali sem lačen. Resnici na ljubo naj omenim, da sem se tega vprašanja skoraj bal. Lačen sem bil, da sem komaj stal na nogah, pa ker to zahteva omika — vsaj tako pravijo — bi bil moral vprašanje zanikati. In ko je po dolgem času vendar le prišlo tudi to vprašanje na dnevni red, sem odgovoril hrabro: »Sem!« — Bal sem se namreč, da ne bi premalo skuhali...

Nekoč, ko sem se vrnil iz šole, me je teta resno prišla: »Mirko, kam si zapravil novi dežnik? Ali si ga zamenjal? Ker si v tej draginji ne moremo privoščiti lastnega dežnika, vzela sem jutraj tvoj dežnik na trg. Stopivša na cesto sem ga odprla in nič hudega sluteč šla po svoji poti. Bila sem nemalo ponosna z namišljenim dežnikom. Nedolgo od tega sem bila pri gospe kontrolorjevi. Ker je deževalo, mi je posodila takrat svoj dežnik. Gospa kontrolorjeva nima lepega dežnika; star je in obledel, da se mu prvotna barva že ne pozna več. Zato sem mislila, da ji ni prav nič več na dežniku, ki mi ga je bila posodila. Po štirinajstih dnevih pa — v štirinajstih dnevih bi bila gospa kontrolorjeva lahko pozabila na svoj obledeli dežnik, ako bi bila količkarjinja dama — po štirinajstih dnevih torej mi pošlje gospa svojo služkinjo v hišo, naj ji vrnem dežnik. Taka neotesanost! Poslala sem služkinjo domov z naročilom, naj pove svoji milostljivi gospe, da prinesem sama dežnik. In ne-

raziteje v veljavo kot pa po prejšnjem avstrijskem volilnem sistemu, kjer preglasovane stranke sploh niso imele zastopstva. Boj za proporcionalni volilni sistem sega že v davno preteklost. Napredne države, kot Belgija itd., ga imajo že dokaj časa uvedene. Ljubljanski občinski volilni red — leta se ne morem spomniti — je bil tudi na tem sistemu postavljen. Toda vseeno moram reči, da ni bilo treba tako hudih borb za uvedbo tega sistema, kot se je borilo za splošno in enako volilno pravo. Naravno, ker je odprla svetovna vojna državnikom oči, da je treba korakati z duhom časa, da nas ta ne pregazi.

Dr. O.

O vojni odškodnini.

Rok za priglasenje vojne odškodnine podaljšan do 31. oktobra 1921.

Uradni list »Osservatore Triestino« z dne 7. decembra t. l. št. 265 naznanja, da je centralni urad za nove dežele izjavil, da izide v kratkem času odlok, s katerim se besedilo člena 23 zakona o vojni odškodnini, ki je bil svoj čas razveljavljen, zopet uveljavi.

Navedeni člen 23 pravi, da poteče rok za vložitev prošnje za vojno odškodnino eno leto po razglasitvi miru.

Kr. odredba z dne 30. novembra t. l., št. 1389, določa v prvem členu doslovno: Za vse posledice se smatra, da je vojno stanje prenehalo z dnem 31. oktobrom 1920.

Potemtakem se v smislu gori navedenega uradnega naznanila v »Osservatore Triestino« mora smatrati, da je rok za vlaganje prošnje za vojno odškodnino podaljšan do 31. oktobra 1921.

Nekateri hočejo vedeti in znati, da je za naše dežele rok podaljšan do 11. novembra 1921 t. j. za eno leto po sklenitvi rapalske pogodbe. Ta interpretacija ne utegne biti prava, ker v Rapalu se ni sklenil nikak mir, ampak le sporazum gledé mej med Jugoslavijo in Italijo, ki nista bila nikdar v vojnem stanju, pač pa zaveznici.

Zadruga vojnih oškodovancev.

S kr. odlokom — zakonom z dne 29. marca t. l., št. 605, so se izdale za kraljevino Italijo v starih mejah določbe o ustanovitvi in poslovanju »zadrug vojnih oškodovancev«.

Ta zakon se v kratkem uveljavi tudi za naše kraje in bode za obnove naših dežele izrednega pomena.

Smisel tega zakona je, da se pospeši obnove neprimičnin s samopomočjo.

Zadruga vojnih oškodovancev se morejo ustanoviti z edinim namenom zopetne uporabe vojne odškodnine za obnove ali popravilo neprimičnin in delujejo v območju ene same občine, če se prikladi najmanj 10 (deset) oseb, ki so predložile prošnjo za vojno odškodnino. Izključen je vsak dobičarski namen.

Zadruga si voli predsednika, upravni odbor in ravnatelja ter skrbi za vse člane, da se izpolnjuje likvidacija vojne odškodnine in da se vojna odškodnina uporabi za obnove in popravilo neprimičnin po članih samih ali potom zasebnih podjetnikov ali stavbinskih zadrug.

Zadruga bode posredovala za svoje člane skupno in bode dobivala vojno odškodnino neposredno od državnih uradov. Na ta način se prihranijo posameznim strankam potni stroški in zamuda časa

sla sem ga ji sama. Pa sem ji pri tej priliki razložila, kaj se namram meni spodobi in kaj se ne spodobi, kaka mora biti manira v olikanih družinah in da naj ne računa več na moje prijateljstvo. Jaz sem distingvirana dama in kot taka moram biti previdna pri izbiranju svojih prijateljic. Moj ponos ne trpi pri prijateljicah starih ogubljenih dežnikov. Po dežniku presojam omiko človeka. Tako se ji bila razložila svoje mnenje. No, in ko sem danes stopala na trg s tvojim dežnikom, sem sklenila, da mora gospa kontrolorjeva videti moj novi dežnik. Dolgo je ni bilo. Seveda milostljiva gospa kontrolorjeva spi bolj dolgo. Pa je končno le prišla. »Dobro jutro, gospa kontrolorjeva,« sem jo pozdravila. Ne da bi bila odgovorila na moj pozdrav, se je prezirljivo nasmešnila. »Po dežniku presojam omiko človeka,« mi je zapela kažoč s prstom na moj — hotela sem reči: tvoj dežnik. Šele takrat sem pogledala in videla, kaj držim nad glavo. Taka sramota! Tak škandal! Taka blamaža!... Pa da ne pozabim, Mirko: nimamo prostora, da bi te še nadalje držali pod svojo streho. Ni mogoče niti en dan več. Kar danes pojdi pa si poišči stanovanjara in kar še rabiš drugod... Oh, ta blamaža!...«

Tako, dragi oče! Sedaj sem na ulici. Pa da bi bil sam, ali z menoj je dežnik v svoji novi svetli prevlaki! Sebe bom že kam spravil, ali marelo, marelo...

Tvoj hvaležni sin

Mirko Krpar.

ter se olajša uradno poslovanje. Take zadruge bodo imele tudi posebne ugodnosti in prednosti.

Po inicijativi deželnega komisarja Dr. Pettarina je priredil gen. inž. Andrea Miggiorotti z deželnim uradnikom Dr. Leopoldom Božičem v sredo dne 15. t. m. sestanek v Mirnu, katerega so se udeležili občinarji tudi sosednih občin. Razpravljalo se je o vojni odškodnini v splošnem ter o zadrugah vojnih oškodovancev posebej.

Meseca januarja bode začel deželni urad ustanavljati take zadruge v goriški deželi.

(Opomba uredništva): Slišimo, da se v posameznih občinah oglašajo razni individualni dvemljive vrednosti, ki vabijo vojne oškodovance v obnovitvena društva, pri čemur iščejo seveda lastnega dobička. Svarimo radi tega vojne oškodovance, da ne zaupajo drugim kakor edino le osebam, ki pridejo v občino po nalogu za ta poklicanih oblastev.)

Dopisi.

— **Gradišče nad Prvačino.** Iz vseh krajev slišimo, kako se obnavlja društveno življenje. Kaj pa pri nas? Ali spi pri nas vse v sladkem snu? Pred vojno smo imeli dvoje društev: Pevsko bralno in Sokolsko, ki sta s svojimi prireditvami širili med narodom izobrazbo. Ali vojna nevihta je seveda vse umorila. Pevsko društvo je imelo svoj dobro izurjeni pevski zbor, ki se je odlikovalo napram marsikateremu drugemu pevskega društvu. Sedaj pa molči vse, vse spi v dolgem zimskem spanju. Čas bi bil ugoden, da se tudi pri nas oživi društveno življenje. Prišlo so med nas izobražene moči, ki bi mogle v tem pogledu na nas ugodno vplivati. Pred vsem je to naš novi šolski voditelj, g. Josip Gorjup, ki nam je znan kot vrl narodnjak in ljubitelj slovenskega petja. Prepričani smo, da nam bo sedaj, ko ga imamo v svoji sredi, rad priskočil na pomoč in nas podpiral. Isto pričakujemo tudi od našega pevovodje, g. Z. Saksida. Vi, mladeniči, pa dajte si roke in stopite na noge. Čas je priličen, da nam oživite naša prepotrebna društva. — Gradiškovec.

— **Renče.** Dne 17. t. m. umrla je tu gđc. Karolina Vrtovc, večletna prednica Marijine družbe. K zadnjemu počitku jo je spremljal družba z zastavo ter jej v slovo zapela nagrobnico. Naj počiva v miru.

— **Iz Levpe.** Šolska oblast, zdi se, da nima več srca. Levpski otroci morajo biti brez šole skoro nepretrgoma, odkar je začela vojna z Italijo. Občinarji so poslali prošnjo o zadevi šole na pristojno mesto in se tudi sami potrudili osebno v Gorico. Ali o kaki šoli ni ne duha ne sluha. Za šolo napravljeno barako sta zima in burja občutno poškodovali. Protestirati moramo proti takemu postopanju ki je vse prej nego v skladu z onimi velikimi obljubami v Rimu. — Občinarji.

— **Sofka.** Solkanci pozor! Približuje se nam črna zlata doba, ki ne pozna ne trpljenja in ne bolezn. O, kako srečni bomo! Obeta se nam diktatura proletarijata, kakor piše »Delo« z dne 26. novembra. O, srečni mi, da smo dobili take moč, kateri hočejo uresničiti diktaturo proletarijata! Pod to srečno diktaturo pojdemo vsi živ v nebeša. Odstranili se bodo vsi gnili parasiti, ki zajedajo človeško družbo; pod diktaturo bomo prosili četrte, pete, šeste in sedme zapovedi; dovoljena bo prosta ljubezen. Hodili bomo oboroženi okrog in kdor mi ne bo ljub in drag, proč z njim! Ljubil bom, kogar bom sam hotel in kadar se mi bo poljubilo. Plesali in veselili se bomo lahko vedno ter uživali prekrasno stvarstvo, kakor bomo hoteli. Moje je vse, moj je cel svet! O hvala Bogu! Zivela diktatura proletarijata. Pametnemu dovolj!

Diktaturo hočete, ker Vas sedanji diktatorji preveč izkoriščajo. Kdo pa so ti diktatorji? G. dekan, g. kaplan, odbor stare čitalnice ali kat. izobraževalnega društva? Vedite, da pri nas ni ne liberalcev in ne klerikalcev v takim pomenu besede, ne mislite, ampak smo **zavedni** Slovenci in pravi demokrati. Diktatorji hočete postati, ali ni to proti vašemu cilju in namenu? Prosimo, povejte nam zjedalce ljudstva, ki žive med nami? Ali so morebiti to trgovci? Kje je vaše znanje sociologije? Se morda bojite za svoje konsumno društvo? Ali mar ne živi vsak izmed nas od dela svojih rok? Da ste pa drugi, ki ste v komunističnem društvu »Ljudski oder« tako popolni, da delite miloščino in živite od miloščine, tega vam nihče ne verjame. Če imate svoje društvo, vam nismo nasprotni, temveč kličemo vam: Mnogo sreče! Delajte vestno in točno v narodnem duhu v izobrazbo in ne v pogubo ljudstva; to vam želimo iz srca. Če pa hočemo tudi mi delati v društvih, ali ste nam mar nevoščljivi? Delajte pridno, pa ne z obrekovanjem po časopisu. Ako mi hočemo poživiti svoja društva, kaj vam mari! Pustite nas v miru!

NAROČNIKI „Goriške Straže“, obnovite in plačajte čim prej naročnino za prihodnje leto! Pridobite listu novih naročnikov! „Goriška Straža“ za leto 1921 stane: Celoletno 12 Lir, mesečno eno Liro, posamezna štev. 20 stotink in za inozemstvo celoletno 16 Lir. List zamoremo pošiljati le onim, ki plačajo NAPREJ. Zato prosimo požurite se, da bo čim prej red!

Pridno in stvarno delo brez kričanja po časopisju je najboljša agitacija. Vemo čisto natančno, na kak način ste lovili fan- te in dekleta v svoje društvo. Ali mislite, da je član, zapisan na papirju, že pravi član društva? Število imate veliko. Vprašamo vas pa, kaj ste pa do sedaj napravili? Torej če hočete vestno in pridno delati začnite že enkrat. Mi nestrpno čakamo, kdaj boste kaj pametnega pokazali. — Solkanec.

— **Kamnje.** Umrli je 1 t. g. občeznani Filip Vodopivec. Pokojni je včkal visoko starost 92 let. Do zadnjega dne se je živo zanimal za svetovne in domače dogodke. Silne rad je prebiral časopise in druge novosti ter se bil čez današnjo mladino, ki nerada čita in se malo zanima za branje in negovanje dušne izobrazbe. Bil je pri vseh priljubljen, kar je tudi pokazal njegov pogreb. Naj počiva v Gosposki! —

— **Tatovi na delu.** V noči od 23. in 24. decembra je vodil po Prapetnem, župnija St. Viška gora, po stranskih poteh in stazah neki moški konja. Ker se je zdel možem na Prapetnem mož s konjem v ponočnem času sumljiv, so udarili za njim, ga vjeli ter izročili pravici.

Dne 24. decembra jutraj med 6. in 7. uro tekom zornic je nameraval nekdo pri farovžu na Pečinah poskusiti svojo srečo. Po zornicah so se namreč našle pred farovžem lojtre in pikon. Okrog farovža pa so bile v snegu velike stopinje. Kaj je tatu odpodilo, da ni izvršil svojega namena, ni znano. Najprej je kdo takrat mimo šel, na kar je tat pustil lojtre in pikon ter zbežal.

V noči od 25. na 26. decembra je obiskal tat na Pečinah trgovino pod Orehom. V vasi je vzel lojtre, po katerih je prišel do okna trgovine, okno namazal z blatom, da ni bilo slišati poka, ko je je razbil, nato zlezal v trgovino ter pobral vse. K sreči v trgovini ni bilo veliko blaga. Pustil je samo moko, katero je iz vreče stresel na sredo izbe. Vrečo je napolnil s tobakom vrednim okrog 500 Lir, s svečami, sirom itd. Mnenje pisca je, da je tat, ki je vrečo izpraznil in pustil moko, v kateri je ostala sled njegove stopinje, nameraval nekaj drugega. Podorehar je namreč prejšnji teden zaklal prešiča. Tat si je najprej mislil, da se bo kar ogrnil s celim špehom (baham), a se je vrezal, ker ima Podorehar za slanino in kalino drugo shrambo. Stopinje v snegu, ki so si zelo podobne, kažejo, da je bil isti tat pred farovžem in pod Orehom.

Tatovi imajo sedaj pač zlati vek. Smo v resnici osvobodjeni, vlada popolna svoboda, vsak sme delati, kar hoče. Oko postave ne vidi ničesar, in četudi preiskuje, ne najde ničesar. Kdaj smo slišali pod prejšnjo vlado, da bi se kar par volov ukradlo iz štale, ne da bi se izsledili tatovi, kakor se je nedavno zgodilo na Ponikvah.

— **Nesramnost.** Prejeli smo naslednji dopis: Gospoda uradnika C., kateri je v ponedeljek zvečer dne 27. t. m. izdajal vozne listke pri blagajni na postaji Sv. Lucija-Tolmin, opozarjamo, naj ne kaže svoje propalosti pri uradovanju z našim ljudstvom. Zaenkrat zadostuj to! Dotičnemu uradniku pa povemo, da poznamo tudi mi postavne poti, po katerih se takim neolikancem stopi na prste.

Vojna med Italijo in D'Annunzijem.

Kakor smo poročali v zadnji številki, je vlada pozvala D'Annunzija, da se pokori določbam rapalske pogodbe. D'Annunzio je ta ultimatum odklonil ter vztrajal na svoji zahtevi, da se prizna kvarnersko regentstvo z lukso Baroš in otokoma Krk in Rab.

Rimska vlada je vsled tega neodjen- ljivega D'Annunzijevega stališča sklenila, uveljaviti svojo voljo in voljo celega ita- lijanskega naroda za vsako ceno. In res so dne 24. t. m. pričele vladne čete na suhem in na morju operacije proti reški državi. Kakor posnemamo iz uradnih poročil, so sklenile vladne čete trden obroč okoli me- sta; izogibajoč se vsakemu nepotrebnemu prelivanju krvi so obroč vedno bolj zože- vale. Streljalo se je sicer z ene in druge strani, ali to streljanje je bilo vsaj od strani vladnih čet le nekaka demonstracija, ki je imela namen označiti točke, ki so bile zasedene. Na božični dan so dobile kralje- ve čete ukaz, da mirujejo na dosežnih po- ložajih, puščajoč D'Annunzijeve četam čas, da uvidijo brezuspešnost svojega polo- žaja in boja. Legijonarji pa so tudi na bo- žični praznik streljali ves dan iz pušk in strojnic ter ranili enega karabinerja in e- nega vojaka. Zahrbtost legijonarjev o- značuje naslednji dogodek: Nekoliko re- ških legijonarjev je izjavilo, da se hoče u- dati. Ena četa bataljona »Vestone« je vsled tega napredovala proti postojankam legijonarjev, ki so pa četo obkolili in jo u- jeli. Uradno poročilo z dne 27. t. m. pravi: »Naše čete se nahajajo že 48 ur v predmestjih reškega mesta. Zadaj je nako- pičeno veliko rezerv. Nove baterije se bližujejo. Rečani so prosili za prenehanje ognja. Ni jim bilo ustrezno in operacije proti vojaškemu položajem se nadaljujejo. Vsi ranjenci so preskrbljeni in po 24 urah so že v bolnišnicah v ozadju. Duh med vo- jaki je zelo dober, dasi jih boli naloga, ki jim je prisojena.«

Iz dosedanjih bojev je bilo kakih 150 ranjencev prepeljanih v bolnišnico v Trst. So to po večini karabinjeri in alpinci, med njimi je tudi nekoliko častnikov.

Z morske strani sodeluje pri opera- cijah eskadra admirala Simonettija. Kri- žajoč v razdalju par milj od reškega pri- stanišča, je izstrelila oklopna nekoliko strelav proti najvažnejšim odpornim toč- kam D'Annunzijeve legijonarjev. Ladje so merile tudi proti posameznim poslo- pjem, ki služijo v uradne svrhe. Ena kro- gla je baje zadela D'Annunzijevo dvorec. Pri tem je bil D'Annunzio sam lahko ran- njen. Torpedovka »Espero«, ki je pred kratkim prebežala k D'Annunziju na Re- ko, je bila s strelji zažgana ter se je poto- pila. Posadka in nekoliko legijonarjev, ki so bili na ladji, so poskakali v morje in se rešili.

Da bi D'Annunzio oviral vhod vladnih čet na Reko, je pognal reške mostove v zrak in sicer most na Sušaku, most na Brajdici in most zagrebške železnice. Pri razstreljevanju teh mostov je bilo ranjenih nekoliko italijanskih vojakov in ka- kih deset legijonarjev.

Kakor proizhaja iz poročil z dne 28. t. m. so se že začela v Opatiji pogajanja med zastopniki reškega regentstva in ge- neralom Ferrario. General Ferrario je za- hteval kot predpogoj za pričetek pogajanj, da prizna regentstvo rapalsko pogodbo. Oba reška delegata sta nato izjavila, da se morata posvetovati glede tega vpraša- nja na Reki in sta se vrnila. Nadaljna po- gajanja so se pričela še istega dne popol- dne okoli 3. Iz vsega položaja izhaja, da je vojna končana in da se zadeva ugodno reši. Premirje med obema strankama je že nastopilo.

Včerajšnji listi poročajo že, da je D'An- nunzio sklenil predati vso oblast reškemu občinskemu svetu. Ta korak bi pomenjal, da zapusti D'Annunzio Reko.

Politični pregled.

Jugoslavija. Predsednik skupščine dr. Ribar je izjavil na zadnjem zasedanju, da je odredil glede onih poslancev, katerim so bili sicer mandati veriificirani (priznani), ki pa niso prisegli na poslovnik, da ne mo- rejo dobiti dnevnice in proste vožnje na že-

leznicah, ker vsled odklonitve prisege ne morejo vršiti svoje poslanske dolžnosti.

V mislu sporazuma, sklenjenega v Pa- rizu, je izročila italijanska vlada Jugosla- vijki vse brodogovje, ki ji je bilo prisojeno.

Francozi in Črnogora. Kakor se poro- ča iz Pariza, se je francoska vlada odloči- la, da ne prizna črnogorske vlade. S tem činom priznava francoska vlada združi- tev Črnogore z Jugoslavijo.

Trgovca z jestvinami
STANKO RUSTJA

Gorica, na Kornu 12
želi srečno in veselo novo leto
svojim cenjenim odjemalcem.

ANDREJ GOLJA,
trgovina s suho robo na Travniku
vošči veselo novo leto
vsem cenjenim odjemalcem.

OB ZAČETKU NOVEGA LETA
vošči gostilna
M. Reščič na Kornu
vse najboljše!

Trgovina z jestvinami na Kornu
Rudolfa Saksida
vošči dober začetek novega leta
vsem svojim cenj. odjemalcem.

Trgovina **Rihard Nardin**
ulica sv. Ivana 10
želi svojim cenjenim odjemalcem
srečen začetek novega leta!

Srečno in veselo novo leto želi cenjenim odjemalcem
Tvrđka FRANC SAUNIG
zaloga živalnih strojev in dvokoles
GORICA Via Carducci št. 25. (Gospoka ulica).

Gostilničar in trgovec
KOMEL ANTON na Kornu
želi vsem cenjenim gostom srečno novo leto.

Srečno in veselo novo leto 1921
vošči svojim cenj. gostom
A. PODGORNİK, restavratore v Centralu
Corso Verdi 32.

Da bi srečni bili vsi prijatelji in znanci v letu 1921
ŽELI
I. Stepančič, zid. pod. Renče.

A. Drufovka,
zaloga usnja v Raštelu
vošči svojim cenjenim odjemalcem
srečno in veselo novo leto.

SEDLAR
VIA ASCOLI — (NA VOGALU)
Josip Stekar
kliče svojim gg. odjemalcem
SREČNO NOVO LETO.

TRGOVINA Z JESTVINAMI
FANNY DRAŠČEK
V RAŠTELU
VOŠČI SREČO V NOvem LETU.

Dober začetek novega leta
vošči svojim cenj. odjemalcem
JAKOB ŠULIGOJ, urar
Gospoka ulica.

GOSTILNA
„PRI BELEM ZAJCU“
(JOSIP MOLAR)
želi svojim cenjenim gg. gostom
vse najboljše v novem letu 1921.

Svojim cenj. odjemalcem, sorod- nikom, prijateljem in znancem
blagoslovljeno novo leto 1921 želi
FR. SILVESTER,
trgovec, Vip. va.

Tvrđka Elija Čuk
Gorica, Stolni trg 9 (levo)
vošči svojim cenjenim odjemalcem
srečno novo leto.

Zobozdravniški atelje
DR. J. BAČAR IN V. HANSEN

voščita vsem svojim cenj. naročnikom

**Srečen začetek k novemu letu
1921!**

Srečno in veselo novo leto

želi vsem cenjenim odjemalcem

*„Črevljarska zadruga“ v Mirnu
pri Gorici.*

Srečno in veselo novo leto

želi svojim cenjenim odjemalcem

BRUNO SAUNIG

trgovina z usnjem

Gorica, Gosposka ulica št. 3.

Trgovina

Teodor Mribar nasled.

v Gorici, Corso Verdi 32

vošči svojim cenjenim odjemalcem

srečno novo leto 1921.

Srečno in veselo novo leto

vošči vsem cenjenim odjemalcem v mestu in na deželi
in se priporoča — **tvrdka izgotovljenih oblek**

Just Vuga & Comp. **V GORICI**
Corso G. Verdi št. 38.

Veselo in srečno novo leto - - - - -

voščita cenj. odjemalcem

BRATA ABUJA - GORICA

ZALOGA VINA,

Ulica Sv. Antona 4.

Maks Petrovčič *:- („Gostilna pri Maksu“) :-*

Ulica Sv. Ivana

vošči vsem cenj. gg. gostom

vse najboljše v novem letu 1921.

Svojim članom in vlagateljem vošči

Srečno novo leto

„Goriška ljudska posojilnica“

(Gorica, Corso Verdi 37).

Srečno novo leto 1921

želi

KAROL DRAŠČIK

SLADČIČARNA

GOSPOSKA ULICA ŠT. 19.

Vse najboljše v novem letu

vošči

Vodstvo Knjigarna Kat. Tisk. Društva
v Gorici (Montova hiša).

Gostilna PRINČIČ ulica Dogana 18

Vošči srečno novo leto 1921

in se priporoča.

OBILLO SREČE V NOvem LETU

ŽELI SVOJIM CENJENIM ODJEMALCEM

RAJER

ZALOGA VINA, UL. TEATRO 20 IN ŠOLSKA UL. 8.

Gostilna Kamenšček

na Korcu želi cenj. gostom

srečen začetek novega leta.

Brata Tüttner, trgovca z železjem

voščita svojim cenj. naročnikom in odjemalcem

Srečno in veselo novo leto.

PEKARNA

Jakob Bratuž, Via Scuole 6

vošči vsem svojim cenjenim odjemalcem srečno novo leto 1921

SREČNO NOVO LETO 1921

vošči svojim gg. odjemalcem

MIHA KOZMAN

:- trgovina s suho robo, v Raštelu :-

Trgovina in krojačnica

KUMAR IVAN, na Travniku 7

želi svojim cenj. odjemalcem srečo v novem letu 1921.

Kutin Josip

trgovina z jestvinami — v Gorici Semeniška ulica

vošči svojim cenj. odjemalcem veselo novo leto.

Vsem cenj. odjemalcem in naročnikom

ŽELI SREČNO NOVO LETO

BREŠČAK ANTON

zaloga pohištva,

Zadar. Admiral Millo, dosedanji guverner po Italiji zasedenega dela Dalmacije, je odpoklican in na njegovo mesto je imenovan civilni guverner.

Kakor znano, je bil admiral Millo red nekaj dnevi izdal stroge odredbe, ki so stremile za tem, da preprečijo nepopolnščino proti odredbam vlade. Neka taka odredba je ukazovala razorožitev zadržanega prostovoljskega bataljona. Tej odredbi pa se je bil bataljon uprl z orožjem v roki. Redne čete so na to obkolile vojašnico in jo oblegale tako dolgo, da so se uporniki morali končno udati. Moštvo in častniki so bili prepeljani v Ancono.

Rusko-poljska pogajanja. Londonski listi objavljajo neko vest iz Varšave čez København, katera pravi, da so se razgovori med rusko delegacijo in poljsko delegacijo ustavili. Joffe da je baje izjavil, da je sedaj mednarodni položaj Rusije tako zadovoljiv, da izvršitev klavzul s Poljsko sklenjene provizorične pogodbe nima nikakor več nujnega značaja in da ni potrebno pečati se z repatriacijo poljskih vojniških četnikov, kateri se uporabljajo na najboljši način v Rusiji.

Sporazum med Rusijo in Romunijo glede Besarabije. Po vesteh, ki so jih prebrali listi, so se začele pred nekoliko dnevi v Bukarešti med zastopniki sovjetske vlade in Rumunijo pogajanja, na katerih se je govorilo o sporazumu glede Besarabije. Na podlagi tega sporazuma bi pripadel južni del Besarabije k Rusiji. Rusija misli, da bo na ta način Odesa strateški dovolj varovana. Romunija bi umeknila svoje čete, ki so zbrane na ruski meji.

Avtonomija za Irsko. Angleški kralj je sankcioniral zakon o avtonomiji za Irsko.

Domače vesti.

Veselo novo leto voščimo vsem gg. sotrudnikom, naročnikom in bralcem! — Uredništvo in upravnštvo.

+ Božičnica. Radi izjemnih razmer se božičnica odloži. Prostor in dan razdelitve daril se pravočasno objavita. V službi, ki bi ne bilo mogoče prirediti božičnice do 15. januarja prih. leta, se razdele darila na drug način. Odbor za prireditev božičnice.

+ Izjemno stanje v zasedenem ozemlju. Generalni civilni komisar za Julijsko Benečijo, odreja z ozirom na položaj javne varnosti in javnega reda in kr. odlok z dne 22. julija 1920, št. 1233:

1. Do nadaljnih odredb so na vsem ozemlju Julijske Benečije prepovedani obhodi, shodi in zborovanja v javnih ali zasebnih lokalih in zbiranje v večjem številu ljudi petih oseb.

2. Prepovedan je avtomobilni promet. Izvzeti so vojaški, sanitetni in avtomobili za aprovizacijo z živili za prebivalstvo (samo vozovi), dalje vladni avtomobili in drugi inozemskih konzulatov. Ravnotako je prepovedana vožnja na kolesu.

Vozila, katera se zalotijo pri neupravičenem kroženju, se zaplenijo.

Prepovedana je prodaja bencina.

3. Vsi javni lokali se morajo zapirati ob 21. uri, ob istem času se morajo zapirati tudi zasebni krožki vsakršne vrste.

Ob 22. uri mora prenehati osebni promet.

4. Ustavljena je veljavnost orožnih listov (za puške, samokrese, palice na meč).

Častniki in agenti javne sile imajo naloge najstrožje izvrševati pričujoče povelje.

Kdor krši ta odlok, se aretirajo in kaznuje po zakonih.

Trst, dne 21. decembra 1920.

Gen. civ. komisar
Mosconi.

+ Smrtna kosa. Na Dunaju je umrla dne 23. novembra t. l. gospa Fani Križnič, vdova po pok. vladnem svetniku in bivšem ravnatelju tuk. ženskega učiteljskega št. Štefanu Križniku. N. p. v m.

+ Demonstracije v Trstu. Nastop kraljeve vojske proti D'Annunziju se bil fašistom zelo malo po volji. Zato so hoteli na svoje poseči v razvoj dogodkov. Vlada, ki je slutila njihovo namero, je takoj uvedla obsedno stanje. To se je zgodilo na božični večer. Naslednji dan pa so fašisti kljub temu, da je bilo vsako zbiranje prepovedano, skušali vprijeti demonstracije v večjih skupinah. Zbirali so se na raznih krajih mesta in kričali za D'Annunzija in proti vladi. Karabinjerji in kr. stražniki so jih vsakokrat razpršili. Varnostne oblasti so se pri tem posluževale v obilni meri puškinih kopit. Takih poskusov demonstracij so se nadaljevali tudi na dan sv. Štefana. Ta dan so vrgli fašisti proti varnostnim organom eno petardo in dve ročni bombi, ki pa nista eksplodirali. Kar 130 fašistov je bilo aretiranih.

Kakor poroča »Il Lavoratore« z dne 28. t. m. je odkrila tržaška kvestura 27 t. m. načrt za pravcato ustajo fašistov. Zanimila je 150 bomb in nekoliko cevč želatinske. Načrt je bil naslednji: najprej naj bi bili poglajni v zrak municijski vagoni,

namenjeni rednim četam, z bombami bi se strahovalo in zasedlo mesto. Kvestura je bombe in želatino spravila na varno.

+ Politične volitve v novih pokrajinah. V ministerskem svetu se je odobril dekret, ki razteza na Julijsko Benečijo volilni zakon, že odobren za trentinsko Benečijo. Politične volitve v novih pokrajinah se bodo vršile meseca marca, ako ne nastanejo iznenadne ovire.

+ Zamenjava terjatev in dolgov v kronah pri tržaških bančnih podružnicah. V Rimu izdeluje sedaj posebna komisija načrt zakona o zamenjavi terjatev in dolgov pri tržaških bančnih podružnicah, ki imajo svoj sedež onkraj premirne črte. Potom naredbe je bila zamenjava terjatev in dolgov določena s 60 odstotkov. Ta odredba bo predložena sedaj zbornici z izpremembami, ki jih predlaga komisija.

+ Srpénica. Bralno društvo »Stol« na Srpénici privedi dne 1. jan. 1921 ob 7. uri zvečer veselico z različnim sporedom, kateri bo odgovarjal razmeram sedanjega časa. Kopal se bo zaklad in delile se bodo klobase, ako konča med tem ta prečudna poštna skrivnost. K obilni udeležbi vabi odbor.

+ Slovesno sv. mašo zadušnico po pokojnem škofu Dr. Antonu Mahničju bodo imeli duhovniki v Stanjelu v rojstnem kraju ranjkega, — v ponedeljek dne 17. januarja 1921 ob 10½ dopoldne. — Kdor pride k slovesnosti in se želi udeležiti skupnega kosila, naj sporoči teden dni prej č. g. vikarju v Stanjelu.

+ Onim, ki bi se hoteli izseliti v Ameriko. Kakor poročajo iz Amerike, je sklenil ameriški parlament priseljevanje v Ameriko za eno leto prepovedati.

+ Slovensko kmetijsko društvo vabi najljudneje vse one kmetovalce, ki so svoječasnoročili pri njem razne kmetijske potrebščine, da se zgleda v njegovem uradu v dobi od 2. do 8. januarja 1921, in vplačajo na račun naročenih potrebščin, kakor gnojil, modre galice, žvepla itd. primerno svoto. Za vsak naročeni kvintal umetnih gnojil bo treba dati na račun 50 lir; za kvintal modre galice 100 lir in žvepla 60 lir. Primanjkljaje bo poravnati o izročitvi potrebščin.

+ Naročnikom ovsa in otrob. — Dobava ovsa in otrob pri deželni aprovizaciji potem »Slovenskega kmetijskega društva« je mogoča, kakor smo doznali na pristojnem mestu, samo tedaj, če so vsi lastniki živine ene občine včlanjeni pri naši zadrugi. V to svrhu bi morala županstva predložiti društvu podrobni izkaz o številu glav v živine govede, prašičev in konj pri posameznih občinskih živinorejcih in poskrbeti potem za to, da pristopijo vsi njeni živinorejci k našemu društvu kot člani. — Šele na to priskrbi društvo potem primerno množino ovsa in otrob in pošlje v razdelitev županstvu one občine, katere vsi živinorejci so se vpisali kot člani pri »Slov. kmet. društvu«. Toliko v znanje!

Druga — močna krmila — kakor razne pogače se bodo oddajale tudi izključno samo društvu.

Kakor se kaže, ne preostaja našim kmetovalcem drugega, kakor da se organizirajo. Na delo toraj!

+ Skladni stenski koledar za l. 1921 z geslom: »Čas je zlato! Toraj!« je izšel v samozaložbi »Narodne Tiskarne« v Gorici. Ta skladni koledar se odlikuje s tem, da ima vsak dan svoj pregovor. Dobiva se v »Narodni Tiskarni« po 4 L 50 cent., po pošti 5 L. — Trgovci dobe znaten popust.

Naj navedemo le nekaj rekov iz tega skladnega koledarja: Kdor si vsega želi, lahko vse zgubi. — Več se doseže z lepim ravnanjem kot s silo. — Lise so sicer zvite, a ulovi se jih vendarle. — Izgibaj se človeka, ki rad preklinja. — Pogumnemu človeku se sreča smeje. — V zaprta usta ne pride muha. — Debra beseda stane malo in gre daleč. — Kdor seje veter, žanje vihar. — Kdor preveč govori, sam sebi škodi. — Kdor od daleč prihaja, lahko kar na debelo laže. — Hudo bija se skriva pred svetlobo. — Stari prijatelji in stari zlitosti so najboljši. — Več ljudi je utonilo v vinu kot v morju. — Ne daj nasvetov onemu, ki te zanje ne vpraša. — Slabe novice gredo hitreje kot nove. — Vse kar hoče trajati, mora vztrajati. — Pogumnemu zadostuje kratka sablja. — Kdor je prijatelj z vsemi, je igrača vseh. — Kar ne more lev, to zmore lisica. — Edinost zida hiše, prepri jih podira. — Kakor je oče, tak je sin. — Ljubosumnost ubija ljubezen. — Ne misli preveč in predalet. — Poprej misli na ostanek, potem šele na prihranek. — Kdor se prenagli, ta se vedno kesa. — Ne obsodi drugih, preden nisi sam sebe sodil. — Norec je oni, ki revno živi in bogat umrje. — Človek obrača, Bog obrne. — Ako si srečen, spominjaj se nesrečnih. — Žalibog ima mnogokrat laž daljše noge kot resnica. — V zmotah se učimo. — Nikar ne misli, da obogatiš na tuj račun. — Dokler imaš še eno čedno obleko, nisi še izgubljen. — V globokem vodnjaku, je voda hladna. — Kar je daleč od oči, to je daleč od srca. — Trdo delo v tednu, naj ti prinese veselo

nedeljo. — Tudi v sijaju in blesku se skriva revščina. — Kdor ni bil nikdar nesrečen, ne ve, kaj je sreča. — Od ljubezni do sovraštva je le en korak. — Le to kar zamore, je človek storiti dolžan. — Čas je zlato. —

+ Išče se vojak Jožef Rupnik, kateri je služil pri 97. pešpolku (žarometi 122) Feldpost 304. Od oktobra l. 1918 se ni več ne ve o njem. V zadnjem času je bil na fronti pri Piavi. — Kdor bi kaj vedel, je naprošen sporočiti Mariji Rupnik, posestnici Podkraj 33 nad Vipavo. Stroški se radevolje povrnejo.

+ Ubog mož je izgubil od Vipave čez Zemono do Ajdovščine dne 23. oktobra, srebrno uro z težko srebrno verižico; pošten najditelj se prosi, naj jo odda proti nagradi v vipavskem župnišču ali pa na Zemonu št. 13.

+ Popravek. V oceni koledarja za 1921 se je v III. koloni urinil stavek, ki je pomotoma odlomek iz rokopisa: Stati bi moralo: »Mohorjev Kledar za l. 1919. in l. 1920. je po obliki in vsebini precej manjši kot ta. To je na naše razmere veliko.

Darovi.

— d **Za Božičnico so darovali:** v denarnih prispevkih do sedaj sledeči: L 300: Učiteljsko društvo; po L 200: Goriška zveza, Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Gorici in Centralna posojilnica; po L 100: gg. j. J. Stare, Maks Petrovič, lojz Drufovka, svetokriška aprovizacija, Goriška ljudska posojilnica, Zastavljalnica (Mont), Dr. K. Podgornik; po L 50: gg. Andr. Fiegl, Dr. Sket, Dr. Križman, Fr. Terpin, Čevljarska zadruga v Mirnu podružnica v Gorici še 6 p. čevljev, sod. svetnik Fabjan, Dr. Bačar, šolski nadzornik Sivec, I. Čermelj, Ant. Černigoj, mizarjski mojster, trgovec Jurij Vuk, dirigent Ivan Kačič, brata Abuja, Andrej Podgornik, dr. Franko; po L 40: gg. s. svetnik Mašera, Filip Pečenko; po L 35: gg. W. Hansen, Pribil; po L 30: gg. Dr. Gabršček, R. Brezigar, družina Rutar; po L 25: Banco di Napoli, Petrovič, A. Koren; po L 20: gg. A. Golja, Narodna tiskarna, J. Hmelak, I. Žnideršič, Morassi, Marija Rutar, Klavžar; po L 15: gg. Jos. Kerševani, Dr. Orel; po L 10: gg. Fr. Žbona, Jos. Hrovatin, Dr. Kobal, J. Molar, Mičelin Košir, A. Marušič, Jos. Fon, A. Žigon, Pavel Maraž, Nadig in Pečenko, Vl. Janovsky, I. Rijavec, Ciril M. Vuga, Ant. Jamšek, ravnatelj Žnideršič, inž. Evgen Mayer, Al. Poberaj, Snidersig, I. I., prof. Berbuč, Levpušek, K. Bavdaž, M. Brkič, Lukežič, s. svetnik dr. Milič M.

Klavžar, Dore, župana Kovač in P. Uršič, Ušaj, župn. Beltram, ravnatelj Jakonič, dr. Pavlica, A. Piščanc, s. svetnik Komavec, sodni svetnik Koršič, Vidmar, Fr. Logar, župan Černej, inž. Terčič, Leštan, Fani Pazdera, L. Marcegla, Grapulin, C. C., Hofmann-Eckerl, E. Budal, F. Cink, Lodatti, Bombig, Krainer; po L 5: gg. okr. sodn. Brelih, Delpin, R. Cej, Fr. Komel, D. Feigl, V. Kožnar, M. Kenda Anton Poberaj, Urbančič - Miren, Križman, N. N., J. Ulaga, Perko, R. Rijavec, M. Bratuž, E. Baša, St. Višintin, Mermolja, Kuntih Matilda, V. Benko, Ivan Mahnič - Hudažna, žup. Marušič, Klanjšček, Čebokli, Cotič (še 2 liri), Dr. Fabris, Gerbic, Arigler, M. Dominko, Jerkič, Ant. Pavšič, Teod. Brešan, J. Mučič, Banca d'Italia, Trevisan, Fajt, Sokol, Ruggero Venuti, Braunizer, N. N., Cumar, Pregl-Clemen, Pontoni lekarnar, Menotti, Muravitz, Zigon Iv., D. Miceu, Hnatyszyn, Ussai in Clement, Kenda; po L 4: g. Zotter Ludvik; po L 2: Riaviz, N. N., Valasek, Cociancig Marija, I. Leban, Štrukelj, Tomsig, Baumgarten, Bratuž, Velikonja, Zuccato, Trampuž, Devetak (L 3), N. N., N. N.; po L 1: N. N., N. N., ravnatelj Ipavec, Mrevlje; V odb. seji licitacija škatlje L. 117. — Nadalje darovalo zbrano učiteljstvo na svojem zborovanju pr. četrtka Lir 239, g. Černe nabral v Prvačini Lir 166, g. Černe nabrala v Brjah Lir 91; skupno s prejšnjim izkazom nabranih Lir 4219. Vsem darovalcem iskrena zahvala! Radi pomanjkanja prostora objavimo imena nadaljnjih darovalcev prihodnjic. Dosedaj se je nabralo v denarju nekaj čez 5000 lir. Ker bo treba obdarovati več ali manj 400 do 500 otrok, prosi odbor za nadaljne prispevke.

Na prodaj je pohištvo

(mobilja) obrabljena, kakor: omare za obleke, predelne omare, ponočne omarice, umivalniki itd. Gorica, ul. Sv. Antona 22.

Sprejme se

deklica za trgovino tudi z dežele.

Hrana in stanovanje v hiši.

F. Batjel — Ljubljana

Stari trg št. 28.

Krojaški mojster

ki bi sprejel vajenca takoj, blagovoli naznaniti to upravnštvu.

Skladni koledar

za leto 1921

z 365 pregovori je izšel

v samozaložbi »Narodne Tiskarne« v Gorici

Cena 4 SO L., po pošti 5-L.

Trgovci dobe popust.

Manufakturna trgovina

A. Mavrič — Gorica

v Gosposki ulici št. 11 (v bivših prostorih tvrdke Ivančič - Kurinčič naznanja da vsled konca zimske sezone zniža cene zimskemu blagu in zimskim izgotovljenim oblekam za

15% do 20%

Kdor hoče torej po ceni kupiti zimsko blago oziroma zimsko obleko naj ne zamudi te lepe prilike. — Blago dobro in trpežno!

Obenem vošči zgoraj imenovana tvrdka vsem svojim cenj. odjemalcem in naročnikom

srečno in veselo novo leto 1921.

Podružnica Ljubl. Kred. Banke
v GORICI,

Corso Verdi „Trgovski Dom.“

Obrestuje vloge na knjižice po 3 ½ %, na daljšo odpoved
vezane vloge po dogovoru.

Vakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. Nakazila
v Jugoslavije in inozemstvo po dnevnem kurzu.

